

Til Justitsministeriet

Sendt til strafferetskontoret@jm.dk

Kopi til mahe@jm.dk

Abel Cathrines Gade 21, st.th
1654 København V
(+45) 33 33 05 05
CVR: 42350176
kontakt@stenbroensjurister.dk

stenbroensjurister.dk

4. april 2024
Jnr. L-1637
FBS

Høring over forslag til lov om ændring af lov om euforiserende stoffer (Tydeliggørelse af advarselsreglen og ændring af ordningen om fritagelse fra strafforfølgning i tilknytning til stofindtagelsesrum) – ministeriets sagsnummer: 2024-02060

TAK!

Stenbroens Jurister er meget glade for lovforslaget og ser frem til vedtagelsen. På baggrund af vores omfattende erfaring med området har vi en række kommentarer og anbefalinger, som vi håber, kan bidrage til at skærpe lovforslaget yderligere inden det fremsættes for Folketinget. Vores anbefalinger omhandler blandt andet:

- Tilføjelse af henvisning fra strafbestemmelsen til undtagelserne vedr. stærkt stofafhængige i lov om euforiserende stoffer.
- Præcisering af lovforslagets bemærkninger så det fremgår konsekvent, at tiltalefravald skal meddeles også i stedet for en påstand om fængselsstraf (ikke kun bøde) ved besiddelse af stoffer til eget forbrug, når sigtede er socialt udsat og stærk stofafhængig.
- Henvisning i bemærkningerne til hjemmel og gengivelse af betingelser for politiets indhentelse af sundhedsoplysninger mv. om sigtede fra andre myndigheder.
- Velbegrundede og ensartede principper for målgruppeafgrænsning og anvendelse af de to strafundtagelser.
- Central opfølgning og evaluering af implementeringen i politiet.

Stenbroens Jurister er en specialiseret retshjælp for hjemløse, stofafhængige og andre særligt udsatte. Vi har beskæftiget os indgående med de problemstillinger, som lovforslaget adresserer, både som partsrepræsentant for sigtede og dømte stofbrugere i konkrete sager, gennem vores oplysningskampagne med gule rettighedskort og ved faglig dialog med en lang række myndigheder om lovgivning og praksis. Se evt. www.gulekort.dk.

Helt overordnet er det Stenbroens Juristers opfattelse, at de individuelle og samfundsmæssige udfordringer, der knytter sig til brugen af og handlen med euforiserende stoffer, ikke håndteres effektivt eller hensigtsmæssigt med den nuværende lovgivning. Tværtimod synes den gældende kriminalisering alene at føre til stærkere stoffer, mere risikabel brug af stoffer og flere afhængighedsproblemer, mens der vedvarende er blodige kampe om det illegale stofmarkeds store indtægtsmuligheder. Stenbroens Jurister opfordrer derfor regeringen og Folketinget til at reformere lovgivningen om euforiserende stoffer under inddragelse af erfaringer med andre tilgange, herunder legalisering og afkriminalisering.

Det ændrer imidlertid ikke på, at for os er dette udkast til lovforslag en foreløbig kulmination på mange års kamp for at sikre, at den nu 17 år gamle sociale undtagelsesregel i lov om euforiserende stoffer kommer til at virke, som den var tiltænkt ved Folketingets vedtagelse i 2007, så udsatte stofbrugere ikke straffes for besiddelse af de stoffer, som de er stærkt afhængige af. En af Stenbroens Juristers mest væsentligste anbefalinger har i dette arbejde været at bringe lovtæksten i overensstemmelse med gældende ret i en klar og præcis ordlyd. Stenbroens Jurister er derfor ubetinget positive overfor lovforslaget.

Samtidig siger vores langvarige og omfattende arbejde med problemstillingen, at en ændring af loven ikke kan stå alene. Der er siden vedtagelsen i 2007 udsendt adskillige indskærpelser og præciseringer, uden at det har haft nogen mærkbar effekt på politiets håndtering af sager om besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug. Vi vil i tillæg til vores bemærkninger til selve lovændringen derfor også komme med anbefalinger, som vedrører implementering af lovændringen i praksis.

Høringssvaret er opdelt efter emne. Første del vedrører advarselsreglen (lovforslagets § 1, nr. 1-2). Anden del vedrører stofindtagelsesrum (lovforslagets § 1, nr. 3-4).

Om advarselsreglen

Det er umuligt i dette høringssvar at beskrive omfanget af Stenbroens Juristers arbejde med den såkaldte advarselsregel og de vedvarende problemer, som nu adresseres med lovforslaget. Det strækker sig for flere af vores jurister længe tilbage før Stenbroens Juristers stiftelse i 2021, idet vi allerede som ansatte i Gadejuristen på baggrund af konkrete sager begyndte at arbejde mere målrettet og struktureret med problemstillingen. Det arbejde er blevet kraftigt intensiveret i Stenbroens Jurister, hvor vi de seneste år har uddelt og udsendt mere end 20.000 gule rettighedskort om advarselsreglen til udsatte stofbrugere og fagpersoner på behandlingssteder og væresteder mv. En af de seneste bestillinger er kommet fra Politiskolen i Vejle, der ønskede at benytte vores materiale i undervisningen.

Vi tog i 2022 vores omfattende erfaring fra konkrete sager for stærkt afhængige stofbrugere med til møderne i ”arbejdsgruppe vedr. løsninger for de mest udsatte borgere med stofmisbrug”, hvor både arbejdet og afrapporteringen tog afsæt i Stenbroens Juristers afdækning af problemerne og vores anbefalinger til løsningstiltag, herunder anbefalingen om at gøre lovteksten mere klar og præcis.

Stenbroens Jurister har i forlængelse af møderne i arbejdsgruppen haft en faglig dialog med flere centrale myndigheder om vores øvrige anbefalinger til tiltag i hele straffesagskæden. Vi vil gerne benytte anledningen til at takke for dialogen særligt med Politiskolen og Rigspolitiet, som allerede har taget initiativer for at øge kendskabet til den gældende advarselsregel i politiet. Vi takker også for den meget konstruktive dialog med Justitsministeriet, hvor vi har fået mulighed for at dele Stenbroens Juristers erfaringer med advarselsreglen og fremlægge vores anbefalinger til præciseringen af lovgivningen. Vi er glade for at se, at vores drøftelser er tydeligt afspejlet i ministeriets lovforslag.

Stenbroens Juristers kommentarer til de dele af lovforslaget, der vedrører tydeliggørelse af advarselsreglen, er for overskuelighedens skyld opdelt i tre underafsnit: lovteksten, bemærkningernes fortolkningsbidrag og implementering.

Lovteksten

Der er flere grunde til, at Stenbroens Jurister har anbefalet en ændring af selve reglens formulering i loven. Det er først og fremmest et problem i vores konkrete retshjælpsarbejde, at undtagelsen er blevet opfattet som en fakultativ regel, som politi og anklagemyndighed kan bruge efter deres frie skøn, selvom denne opfattelse ikke stemmer overens med lovens forarbejder, retspraksis eller instrukser for sagsbehandlingen. Dernæst er ordet ”advarsel” i lovteksten misvisende, fordi advarselsbegrebet i både daglige tale og i almindelig strafferetlig brug (retsplejelovens § 900) navnlig er tiltænkt førstegangstilfælde, hvorimod denne undtagelsesregel ofte vil gøre sig gældende i gentagelsestilfælde. Endeligt må det også tages i betragtning, at reglen helt overordnet ikke er nem at læse og forstå for hverken borgere eller myndigheder.

Lovforslaget adresserer efter Stenbroens Juristers opfattelse alle disse problemer med den foreslåede løsning, hvor reglen videreføres med en ny formulering i sin egen bestemmelse som § 3, stk. 4, i lov om euforiserende stoffer.

Den foreslåede formulering er efter Stenbroens Juristers opfattelse klar, præcis og let at læse og forstå. Det er særligt positivt, at advarselsbegrebet udgår til fordel for tiltalefrafald, samt at formuleringen ikke kan efterlade tvivl om, at reglen skal anvendes, når betingelserne er opfyldt, og at dette også gælder i gentagelsestilfælde. Det forekommer i

øvrigt hensigtsmæssigt, at det med forslaget vil fremgå af ordlyden som betingelser, at stoffet besiddes "til eget forbrug" og at afhængigheden skal være af "hårde stoffer".

Stenbroens Jurister finder det i øvrigt grundlæggende fornuftigt at udskille reglen i et selvstændigt stykke, idet udskillelsen blandt andet bidrager til den samlede læsevenlighed af strafbestemmelsen i lovens § 3. Henset til de vedvarende problemer, som lovforslaget skal adressere, forekommer det dog bedst at indføre en henvisning fra strafbestemmelsen til de undtagelserne, som henholdsvis præciseres og lovfæstes med lovforslaget.

- Stenbroens Jurister anbefaler, at der tilføjes et led til § 3, stk. 1, så den kommer til at lyde "Overtrædelse af denne lov eller de i medfør af den udfærdigede forskrifter straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, **jf. dog stk. 4. og § 3 b, stk. 2.**" og dermed affattes, så strafbestemmelsen henviser til de to meget væsentlige strafundtagelser.

Bemærkningernes fortolkningsbidrag

Stenbroens Jurister hæfter sig ved, at selvom advarselsbegrebet udgår af selve lovteksten, så benyttes begrebet fortsat om ordningen i bemærkningerne. Vi har forståelse for, at det er nemt og naturligt fortsat at betegne denne strafundtagelse som "advarselsreglen" (vi gør det selv i dette høringssvar). Vi mener imidlertid, at det af hensyn til implementeringen bør overvejes at lade advarselsbegrebet udgå af lovforslagets bemærkninger, bortset fra indledningen og afsnittet om gældende ret, ligesom det bør overvejes, om man i formidlingen om lovændringen til politi og anklagemyndighed skal undlade at bruge advarselsbegrebet.

Eget forbrug

Stenbroens Jurister hæfter sig ved bemærkningerne om, at *"det forudsættes, at politiet er særligt opmærksom på, at målgruppen for advarselsordningen i visse tilfælde vil have oparbejdet en større tolerance over for de pågældende stoffer, og at det således må antages, at også større mængder, end hvad der sædvanligvis vil kunne betragtes som bestemt til eget forbrug."* Det er positivt at det herved anerkendes, at den relevante persongruppe i nogle tilfælde, vil være i besiddelse af forholdsvis store mængder stoffer til eget forbrug.

Hårde stoffer

Stenbroens Jurister finder det væsentligt at bemærke, at der ikke er nogen entydig og klar juridisk afgrænsning af begrebet "hårde stoffer", der benyttes i både lovteksten og bemærkningerne, hvorfor det kan være relevant at overveje, om begrebet kan afgrænses mere præcist og anvendeligt i bemærkningerne, ud over de nævnte typeeksempler (heroin, kokain og amfetamin). Dette gør sig tilsvarende gældende i forhold til indførelse af begrebet i § 3 b i lov om euforiserende stoffer, som lovforslaget lægger op til.

Stærk afhængighed

Der fremgår af forarbejderne til lovens gældende ordlyd og i lovforslaget bemærkninger, at reglen kun finder anvendelse for personer, der igennem år har opbygget en så stærk afhængighed af hårde stoffer, at disse stoffer bruges dagligt. Stenbroens Jurister afholdt den 20. marts en teknisk gennemgang af lovforslaget med Justitsministeriet for organisationer på høringslisten. Her blev der fra deltagere spurgt ind til nødvendigheden af, at afhængigheden skal være opbygget igennem år, når den på det relevante tidspunkt er så stærk, at der bruges stoffer dagligt. Stenbroens Jurister tilslutter sig deltagernes synspunkt om, at det i lyset af reglens formål ikke bør være afgørende, om afhængigheden er opbygget igennem år eller en kortere periode.

- Stenbroens Jurister anbefaler, at lade det udgå af bemærkningerne, at afhængigheden af skal være opbygget igennem år.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at det er afgørende, at det ikke bliver borgerens ansvar at løfte dokumentationsbyrden for, at der ikke skal gives en bøde, men at borgeren i relevant omfang bidrager hertil. Det forudsættes desuden i bemærkningerne, at politiet i tvivlstilfælde vil oplyse sagen ved indhentelse af dokumentation fra relevante myndigheder fx om sigtedes stofafhængighed. Det er imidlertid ikke klart for Stenbroens Jurister, hvorvidt det i den forbindelse forudsættes, at den sigtede skal samtykke til, at politiet fx indhenter oplysninger fra et kommunalt behandlingssted. Hvis det forudsættes, at politiet kan indhente oplysningerne uden sigtedes samtykke, eller evt. selvom sigtede modsætter sig, bør lovforslagets bemærkninger efter Stenbroens Juristers opfattelse redegøre for hjemlen hertil og eventuelle betingelser, der skal være opfyldt, for at politiet må indhente oplysningerne fra andre myndigheder.

- Stenbroens Jurister anbefaler, at lovforslagets bemærkninger henviser til relevant hjemmel og gengiver betingelserne for politiets indhentelse af oplysninger, herunder sundhedsoplysninger, fra andre myndigheder i sager om besiddelse af stoffer til eget forbrug.

En særlig problemstilling vedrørende stærk afhængighed gør sig gældende i tilfælde, hvor en person er indskrevet i lægelig stofmisbrugsbehandling efter sundhedslovens § 142 og får ordineret fx metadon, buprenorphin eller diacetylmorphin (heroin) som substitutionsmedicin til indtagelse i en fast daglig dosis (substitutionsbehandling). Der kan per definition ikke være tale om et misbrug i lovgivningens forstand, når ordineret medicin tages i overensstemmelse med lægens anvisninger, men det er en forudsætning for at blive indskrevet i substitutionsbehandling, at patienten er stærkt afhængig af heroin eller andre opioider. Hos de retshåndhævende myndigheder er der imidlertid ikke altid kendskab til denne sammenhæng mellem lægelig stofmisbrugsbehandling og stærk afhængighed af

hårde stoffer. Efter Stenbroens Juristers opfattelse vil det være af stor praktisk betydning, hvis denne sammenhæng berøres i lovforslagets bemærkninger.

- Stenbroens Jurister anbefaler, at det tilføjes til bemærkningerne, at indskrivning i lægelig stofmisbrugsbehandling med substitutionsmedicin som klart udgangspunktet vil betyde, at den pågældende er stærkt afhængig i lovens forstand.

Stenbroens Jurister er opmærksomme på, at dette vil kunne dokumenteres ved en lægeerklæring fra den behandlende læge, men det er vores opfattelse, at en erklæring om indskrivningen fra fx en sygeplejerske eller leder bør være tilstrækkeligt i langt de fleste tilfælde og vil være praktisk nemmere og hurtigere at indhente for stofbrugeren selv, som partsrepræsentant eller politiet – fx ved, at politiet med sigtedes samtykke ringer til behandlingsstedet (hvor lægen i mange tilfælde ikke er tilstede dagligt).

Tiltalefrafald/advarel som alternativ til fængsel

I lovforslagets bemærkninger beskrives advarelsreglen overvejende som et alternativ til bødestraf, herunder i afsnit 2.1.1. om gældende ret ("Ud over en advarel, der meddeles i stedet for bøde, hvis..."). Dette kan efter Stenbroens Juristers opfattelse åbne et rum for fortolkningstvivl og misforståelser om, at reglen ikke finder tilsvarende anvendelse som alternativ til en påstand om fængselsstraf, selvom betingelserne er opfyldt.

I U.2010.79V meddelte landsretten tiltalte en advarel for besiddelse af heroin og hash til eget forbrug imod anklagemyndighedens påstand om frihedsstraf. Det er blandt andet på denne baggrund Stenbroens Juristers opfattelse, at bemærkningerne bør gennemskrives, så de er konsistente med indledningen, hvor det klart anføres, at lovforslagets formål er *"at sikre, at denne gruppe af mennesker ikke mødes med straf for besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug,"*

- Stenbroens Jurister anbefaler, at bemærkningerne tilrettes i overensstemmelse med indledningen, så det fremgår konsekvent, at tiltalefrafaldet skal meddeles fremfor "straf" eller "bøde eller fængsel", og altså ikke blot fremfor bøde, når betingelserne er opfyldt.

Stenbroens Jurister opfordrer i øvrigt regeringen og Folketinget til at benytte anledningen til at drøfte, om besiddelse til eget forbrug helt bør undtages fra de overtrædelser, der kan straffes med fængsel efter lovgivningen om euforiserende stoffer. Ønsker lovgiver at fastholde de initiativer mod åbenlys og systematisk handel med ulovlige stoffer, der blev gennemført med virkning fra 1. januar 2024, kan hjemlen til fængselsstraf evt. begrænses til overtrædelser indenfor en målrettet skærpet strafzone. Vi henviser dog til vores

høringssvar til det nu gennemførte lovforslag, hvor vi fraråder anvendelse af fængselsstraf for stofbesiddelse til eget forbrug i alle tilfælde.

Implementering

Det er Stenbroens Juristers opfattelse, at lovforslaget vil indebære en væsentlig forbedring af socialt udsatte stofbrugeres retsstilling, idet lovteksten bringes i overensstemmelse med gældende ret i en klar og præcis ordlyd. Det er imidlertid lige så væsentligt, at behandlingen af sager om besiddelse af euforiserende stoffer bringes i overensstemmelse med retsplejelovens regler og gældende instrukser i alle straffesagskædens led.

I lyset heraf er det efter Stenbroens Juristers opfattelse særdeles positivt, at lovforslaget omfatter bemærkninger om blandt andet vejledning af sigtede og om sagsbehandlingen i øvrigt, som afspejler anbefalinger fra Stenbroens Jurister, der er afgørende for, om reglen efter den foreslåede lovændring endelig vil komme til at virke, som den er tiltænkt.

Kendskabet til reglens skal øges gennem undervisning i politiet

Stenbroens Juristers anbefalinger har allerede ført til flere initiativer for at øge kendskabet til den gældende advarselsregel i politiet. Politiskolen har siden efteråret 2022 taget reglen med i politielevernes undervisning i lovgivningen om euforiserende stoffer, blandt andet efter dialog med Stenbroens Jurister. Og i juni 2023 indledte Rigspolitiet en national oplysningsindsats med udsendelse af et undervisningsmateriale til alle regionale politikredse med en forventning om, at materialet ville blive gennemgået for alle udkørende polititjenestemænd med borgerkontakt på gadeplan.

Disse undervisningsinitiativer forventer vi vil blive justeret i forbindelse med vedtagelsen af den foreslåede lovændring. Men I lyset af de adskillige tidligere indskærpelser og præciseringer siden advarselsreglens indførelse i 2007 er det Stenbroens Juristers opfattelse, at der er behov for en ekstraordinær opfølgning for at sikre, at reglerne faktisk implementeres og anvendes, som de er tiltænkt. I den forbindelse kan det nævnes, at Stenbroens Jurister i forbindelse med afgivelse af dette høringssvar har forsøgt at få indblik i, hvorvidt, hvordan og i hvilket omfang politikredsene har fået gennemført de initiativer lokalt, som Rigspolitiet anmodede om i juni sidste år. Flere politikredse har ved vores henvendelse haft vanskeligt ved at fremfinde Rigspolitiets skrivelse og svare konkret på, hvad den har givet anledning til. Det finder vi i Stenbroens Jurister meget bekymrende, idet det selvsagt er helt afgørende for lovens effekt, at der er kendskab til reglerne helt ude i politiets yderste led, både hos nyuddannede og erfarne betjente.

- Stenbroens Jurister anbefaler, at Justitsministeriet evaluerer implementeringen af lovændringen i politiet, og at evalueringen offentliggøres.

Kravene til sagsoplysningen skal efterleves i alle sager

Det er særdeles positivt, at lovforslaget omfatter bemærkninger om, at det påhviler politiet at løfte sagsoplysningen til et niveau, hvor det kan konstateres, om sagen falder indenfor eller udenfor anvendelsesområdet for den foreslåede bestemmelse, og at de undersøgte omstændigheder vil skulle dokumenteres i politiets rapporter.

Der er efter Stenbroens Juristers opfattelse tale om krav til sagsbehandlingen, der allerede følger af retsplejelovens § 743 og § 744 om efterforskningens formål og pligten til at føre rapport, og som er præciseret af instrukser i såvel Rigsadvokatens meddelelse om narkotika samt (fra 14. juni 2023) i Rigspolitiets Actioncard om advarselsreglen i lov om euforiserende stoffer. I det nye actioncard fra Rigspolitiet fremgår det udtrykkeligt, at sigtedes sociale forhold og stofbrugets karakter skal undersøges og dokumenteres, uanset om sagen afgøres med en advarsel eller en bøde. Alligevel kan Stenbroens Jurister dokumentere, at det fortsat ikke sker.

Det har været en særlig udfordring i Stenbroens Juristers arbejde med denne problemstilling, at vi igen og igen er stødt på den opfattelse hos myndighederne, at det alene er i de tilfælde, hvor den sigtede opfylder betingelserne, at politiets vurdering af de sociale forhold og stofbruget skal fremgå af sagen. Denne forståelse er endda blevet udtrykt af en tidligere Justitsminister i et svar til Folketinget med henvisning til Rigsadvokaten.¹

Det er Stenbroens Juristers indtryk, at dette kan hænge sammen med en udbredt fejllantagelse om, at politiet helt umiddelbart ved, om de står med en person, som opfylder betingelserne for at være omfattet af strafundtagelsen.

Stenbroens Jurister finder det på denne baggrund bekymrende, at det i bemærkningernes afsnit 2.1.1. om gældende ret anføres, at *"Politiet har i almindelighed et godt kendskab til den gruppe af personer, hvor både de sociale hensyn og karakteren af den stærke stofafhængighed taler for anvendelse af en advarsel."* Forudsætningen optræder i en lignende formulering første gang i forarbejderne til lov nr. 526 af 6. juni 2007, hvormed advarselsreglen blev indført, og er siden blevet gentaget flere gange af skiftende justitsministre i samråd og i svar til Folketinget.

Forudsætningen er efter Stenbroens Juristers opfattelse helt urealistisk, herunder fordi Sundhedsstyrelsen vurderer, at der er cirka 50.000 mennesker i Danmark med et højrisikoforbrug af hårde stoffer. Denne persongruppe møder politiet i mange forskellige sammenhænge, hvor de i kraft af deres stærke afhængighed er i besiddelse af stoffer til

¹ REU 2019-20, alm. del - endeligt svar på spørgsmål 1499.

eget forbrug, men hvor forholdet ikke påtales af betjente med stofmiljøer og narkotikabekæmpelse som deres speciale.

Stenbroens Jurister mener, at det kan være af stor betydning for lovforslagets effekt, at der gøres op med en antagelse om en forhåndsforståelse, som kan få den lovpligtige undersøgelse, vurdering og dokumentation til at fremstå overflødig, og vi henstiller derfor kraftigt til at formuleringen ikke gentages i dette lovforslag.

- Stenbroens Jurister anbefaler, at forudsætningen om politiets (forhånds)kendskab til målgruppen fjernes fra lovforslagets bemærkninger.

Baggrunden for denne anbefaling er, at det efter Stenbroens Juristers opfattelse er helt afgørende for lovforslagets effekt, at der både i bemærkningerne og i ethvert implementeringstiltag gøres umisforståeligt klart, at der ikke kan foretages en vurdering af rette sanktionsvalg før de sociale forhold og stofbrugets karakter er undersøgt, vurderet og dokumenteret på sagen, samt at der ikke må udstedes et bødeforelæg før disse krav er opfyldt.

Dokumentationen er afgørende for, at anklagemyndigheden og domstolene har mulighed for at påse, at politiet er bekendt med strafundtagelsen og betingelserne, og at vurderingen er foretaget i den konkrete sag, samt hvad udfaldet af vurderingen var.

Stenbroens Jurister har foreslået at understøtte gode sagsbehandlingsgange ved en IT-løsning, hvor politiet i deres sagsbehandlingssystem (POLSAS) kan vinge af, at sigtedes sociale forhold er undersøgt og dokumenteres på sagen. Det vil efter vores opfattelse give en stor sikkerhed for, at politiet er bekendt med undtagelsesreglen og konsekvent får foretaget den lovpligtige vurdering og dokumentation. Rigspolitiet har oplyst, at der arbejdes på en IT-løsning, der implementeres snarest muligt, men Stenbroens Jurister er ikke bekendt med, hvad status aktuelt er på dette arbejde.

Stenbroens Jurister gør opmærksom på, at disse sager i dag ofte behandles efter den forenkede bødesagsproces, hvis først der er udstedt bødeforelæg og sigtede ikke reagerer. Er sagen først oversendt til retten, foretages der i dag alene en vurdering af bødepåstanden sammenholdt med stoftypen, mængden og eventuelle tidligere overtrædelser. Byretten foretager i dag ingen kontrol af, hvorvidt politiet/anklagemyndigheden har foretaget den lovpligtige undersøgelse og vurdering af sigtedes sociale forhold og stofbrugets karakter.

Det er Stenbroens Juristers forventning, at byretterne fremadrettet med vedtagelsen af dette lovforslag vil påse, at politiet har foretaget den lovpligtige undersøgelse og vurdering, før der dømmes i overensstemmelse med et oversendt bødeforelæg om besiddelse af

euforiserende stoffer til eget forbrug, og at bødeforelægget vil blive afvist af retten, hvis sagen ikke indeholder tilstrækkelig dokumentation af vurderingen.

Stenbroens Jurister har ikke yderligere til tydeliggørelse af advarselsreglen.

Om stofindtagelsesrum

Stenbroens Jurister arbejder løbende på gaden udenfor stofindtagelsesrummene særligt i København og Aarhus, hvor vi har faste afdelinger, og vi rådgiver og bistår ofte brugere af stofindtagelsesrummene med en bred vifte af juridiske problemstillinger, herunder straffesager om stofbesiddelse til eget forbrug.

Vi har i noget omfang haft sager, hvor der er udstedt bødeforelæg til brugere af stofindtagelsesrum for stofbesiddelse i den såkaldte straffri zone, og hvor vores mellemkomst har været nødvendig for at få opgivet påtalen. Dertil kommer, at vi med jævne mellemrum får troværdige beretninger om politiadfærd i og omkring stofindtagelsesrum, som synes svært foreneligt med forudsætningerne i lovgivningen, om ikke at indlede strafforfølgning, men hvor stofbrugeren ikke ønsker at gøre noget ved det. Det har derfor været en stående anbefaling fra Stenbroens Jurister at lovfæste undtagelsesreglen i og omkring stofindtagelsesrum.

Det er på denne baggrund Stenbroens Juristers opfattelse, at lovforslaget vil indebære en væsentlig forbedring af socialt udsatte stofbrugeres retsstilling, først og fremmest fordi reglen indføres i selve lovteksten, men også fordi anvendelsesområdet foreslås udvidet. Det er også meget hensigtsmæssigt at fastsætte regler om offentliggørelse af det område, der udgør et stofindtagelsesrums umiddelbare nærhed. Stenbroens Juristers kommentarer til denne del af lovforslaget vedrører både bemærkningerne og forhold vedrørende reglens anvendelse i praksis samt anbefalinger om hensigtsmæssige justeringer af ordningen.

Størrelsen af de straffrie zoner

Der er i dag betydeligt forskel på, hvor store de såkaldte straffrie zoner omkring stofindtagelsesrummene er. I København er området omkring en kvadratkilometer, mens det i Odense alene er fortovet umiddelbart foran ejendommen, hvor stofindtagelsesrummet ligger. Stenbroens Jurister har forståelse for, at lokale forhold kan have stor betydning for, hvad der er praktisk og hensigtsmæssigt ved det enkelte stofindtagelsesrum, men vi håber, at kravet om offentliggørelse kan medvirke til at skabe mere ensartede principper for fastsættelse af området.

Stenbroens Jurister er ubetinget positive overfor den foreslåede § 3 b, stk. 2, nr. 2 (på vej til stofindtagelsesrummet). Vi kan dog have den bekymring, at indførelsen vil afføde overvejelser om at indskrænke det straffrie område omkring nogle stofindtagelsesrum ved

udpegningen efter den nye bestemmelse. Dette vil efter Stenbroens Juristers opfattelse være uhensigtsmæssigt, fx hvis man i København foretog en ny geografisk afgrænsning af området, som ikke omfatter alle de samme tilbud og opholdssteder for udsatte stofbrugere, som i dag ligger indenfor den straffrie zone. Det bør derfor efter vores opfattelse præciseres i bemærkningerne, hvis man ikke ønsker en geografisk indsnævring af de eksisterende straffrie områder.

- Stenbroens Jurister anbefaler, at det præciseres i bemærkningerne, at det forudsættes at de eksisterende straffrie zoner omkring stofindtagelsesrummene ikke indskrænkes som følge af lovændringen.

Beslaglæggelse og konfiskation af hash mv.

Til Stenbroens Juristers lovtekniske gennemgang med Justitsministeriet den 20. marts kom dialogen mellem ministeriet og deltagerne blandt andet til at handle om det forhold, at undtagelsen fra strafforfølgning omkring stofindtagelsesrum alene omfatter stoffer, som det er tilladt at indtage i det pågældende stofindtagelsesrum. Det skaber den noget absurde situation, at en bruger af stofindtagelsesrummet efter visitation risikerer at få beslaglagt og konfiskeret fx hash (samt eventuelt få en bøde for besiddelsen), men får lov at fortsætte til stofindtagelsesrummet med sin heroin og kokain. Det gør efter Stenbroens Juristers opfattelse reglen unødigt kompliceret uden at tjene noget væsentligt beskyttelsesformål, ligesom det stiller politiet med en uklar håndhævelsesprioritering. Stenbroens Jurister mener, at det vil være mere hensigtsmæssigt at tilnærme principperne i advarselsreglen, hvor målgruppen hverken straffes for besiddelse af hårde stoffer eller hash til eget forbrug.

- Stenbroens Jurister anbefaler, at det tilføjes til bemærkningerne til den foreslåede § 3 b, stk. 2, at politiet heller ikke skal strafforfølge besiddelsen af andre euforiserende stoffer end dem, der må indtages i stofindtagelsesrummet, når bestemmelsens betingelser i øvrigt er opfyldt.

Mistankegrundlag i området omkring stofindtagelsesrum

Stenbroens Jurister har forholdsvist få sager, hvor der fejlagtigt er udstedt bødeforelæg for besiddelse af stoffer til eget forbrug i umiddelbar nærhed af et stofindtagelsesrum. Det er dog vores indtryk fra beretninger og egne observationer på gaden, at politiet ofte sigter brugere for besiddelse af euforiserende stoffer i umiddelbar nærhed af stofindtagelsesrummet i de straffrie zoner, og at politiet på den baggrund foretager visitation af kendte brugere af stofindtagelsesrummet, for at kunne vurdere, om den pågældende er i besiddelse af euforiserende stoffer til videreoverdragelse.

Det er meget almindeligt, at politiet sigter og visiterer personer på baggrund af en mistanke om besiddelse af stoffer til eget forbrug, fordi den pågældende ifølge politiet fremstår

påvirket af euforiserende stoffer. Og det er Stenbroens Juristers opfattelse, at dette sker på fuldkommen samme måde omkring stofindtagelsesrum som øvrige steder til trods for undtagelsen fra strafforfølgning. Det finder Stenbroens Jurister problematisk.

Det er Stenbroens Juristers retsopfattelse, at strafundtagelsen omkring stofindtagelsesrum indebærer, at en mistanke om besiddelse af stoffer til eget forbrug ikke er tilstrækkeligt grundlag for at sigte og foretage legemsbesigtigelse af en bruger af stofindtagelsesrummet. Det er videre vores opfattelse, at det ikke udgør et tilstrækkeligt grundlag for en mistanke om besiddelse med henblik på videreoverdragelse, at en person selv fremstår påvirket af euforiserende stoffer. I de tilfælde, hvor en person befinder sig i stofindtagelsesrummets umiddelbare nærhed (den straffrie zone), og politiet er bekendt med, at den pågældende er bruger af stofindtagelsesrummet, er det derfor efter Stenbroens Juristers opfattelse ikke i sig selv et tilstrækkeligt grundlag for en sigtelse og visitation, at politiet har mistanke om besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug, idet forholdet ikke skal strafforfølges.

Ønsker politiet at visitere den pågældende for herved at finde ud af, om vedkommende eventuelt besidder større mængder stoffer med henblik på videreoverdragelse, kræver dette efter Stenbroens Juristers opfattelse, at politiet med rimelig grund mistænker den pågældende for dette mere alvorlige forhold. For at understøtte formålet med bestemmelsen, bør denne problemstilling efter Stenbroens Jurister berøres i lovforslagets bemærkninger.

- Stenbroens Jurister anbefaler, at bemærkningerne til den foreslåede § 3 b, stk. 2, udbygges med bemærkninger om, hvordan retsplejelovens regler om sigtelse og legemsbesigtigelse forudsættes anvendt omkring stofindtagelsesrum.

Stenbroens Jurister har ikke yderligere til ordningen om fritagelse fra strafforfølgning i tilknytning til stofindtagelsesrum.

Vi ser frem til lovforslagets vedtagelse og implementering.

Med venlig hilsen

Stenbroens Jurister

Filip Soos

Jurist